

This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Please cite the original version:

Camilla Pitkänen, Carina Gädda (2020) : Att styra sitt eget arbetsvälbefinnande. Svängrum-e, oktober.

Att styra sitt eget arbetsvälbefinnande

TEXT: Camilla Pitkänen och Carina Gädda, projektsakkunniga inom projektet vid Yrkeshögskolan Novia.

Yrkeshögskolan Novia är samarbetspart i utvecklingsprojektet **Välmående omsorg** som strävar efter att utveckla arbetsprocesser tillsammans med personal och förmän vid äldreomsorgsenheter. Utvecklingsarbetet görs med hjälp av Lean och metoder inom servicedesign.

En Leanmetod: värdeflödeskartläggning

Lean – organisationens redskap för individuell självreflektion

Att lansera Lean – en metod för verksamhetsutveckling på en vårdenhet – har varit både utmanande och givande. Det kan liknas vid att bege sig ut på en resa med ett bestämt mål men med en karta som har symboler på ett annat språk. Som arbetstagare innebär dessa symboler ett helt annat tänk än vad du är van vid. Som förman känner du igen symbolerna men det är svårt att inspirera personalen till att använda dem.

Personalen inom vården är idag van vid ständiga förändrings- och förbättringsprocesser som avlöser varandra. Många har upplevt att det tär på både motivation och engagemang och det stjäl energi att vara tvungen förändra något i en tid där stressen är den närmaste arbetskamraten, personalresurserna tryter och den egna orken är låg. Dessutom upplever många arbetstagare inom vården att en stor del av de förändringar som gjorts inte resulterat i förbättringar utan snarare lett till försämringar. Eftersom deltagandet i detta projekt också har inneburit en förändring för arbetsgrupperna på enheterna, fick vi verkligen ta oss en funderare – vad och hur ska vi göra för att göra alla delaktiga, utan att de känner att de dräneras på ork och energi?

Är förändringar alltid fantastiska?

Svaret på den frågan finns faktiskt i Leanfilosofin: Allt kan förbättras, ja! Men alla förändringar behöver inte leda till förbättringar. Om förändringen inte leder till önskat resultat så är det bara att återgå till det som var tidigare. När personalen insåg detta, sänktes stressnivån och en strimma av nyfikenhet infann sig istället. ”Vad vill ni förbättra på er arbetsplats?” var frågan vi ställde till de deltagande enheterna. Detta vållade en del huvudbry och många förbättringsförslag hade sin grund i organisationen eller i samspelet med arbetskamraterna, teman som man inte direkt kan förändra via Lean.

I vår arbetskultur är det lätt att vi söker syndabockar för att ha någon att beskylla då något inte fungerar. Leanfilosofin tar avstånd från detta syndabockstänkande och väljer istället att fokusera på vars och ens personliga ansvar. När personalen tillsammans fick visualisera arbetsprocesserna och öva på att standardisera ett arbetsmoment ledde detta till en

igenkännande aha-upplevelse för många. Tänk så lite som gjorts och vad mycket som ännu kan göras!

En viktig del i Lean är även servicedesignen, som blivit ett allt oftare förekommande ord i vårdsammanhang. I korthet innebär detta att man försöker se världen ur klientens perspektiv och sträva efter att hitta en lösning som utgår från denne. För personalen var detta en utmaning och via visualiseringsövningar steg insikten fram om hur viktigt det är att satsa tid på självreflektion för att i alla situationer kunna ta klientens perspektiv. Alla dessa upplevelser gav också en överraskningsbonus; nämligen skratt! Detta i sin tur ökade samhörighetskänslan i arbetsgruppen.

Se dig i spegeln!

Hemma är du kanske den slarviga familjemedlemmen trots att du vet att de andra förväntar sig det motsatta av dig. På arbetet har du förväntningar på dig själv att du ska göra ett noggrant jobb och förväntar dig att dina arbetskamrater ska göra samma sak. Vetskapen om hur dina förväntningar på dig själv och på andra ändrar när du går från din privatroll till din yrkesroll är en värdefull insikt!

Om projektet

Hyvinvoiva hoiva – Välmående omsorg är ett tvåspråkigt projekt med målgruppen personal samt förmän inom den offentliga och privata sektorns äldrevårdsenheter. De deltagande enheterna finns i regionerna Birkaland, Egentliga Finland, Nyland samt Österbotten. Syftet med projektet är att erbjuda stöd för att utveckla välmående i arbetet och ökad förändringsberedskap hos personalen inom äldreomsorgen. Projektet finansieras av Social- och hälsovårdsministeriet med Europeiska socialfonden som delfinansiär. Det är avgiftsfritt för enheterna att delta.

Fotnot: texten har tidigare publicerats i bloggen tuottavajatuloksellinentyoelama.blogspot.com, vill du veta mera om projektet? På youtube (länk: <https://youtu.be/c8mDOWUrUaI>) finns en kort projektpresentation som du gärna får dela vidare.

Projektets webbplats finns på adressen www.abo.fi/hyvinvoivahoiva

Texten har även publicerats på ”Tuottava ja tuloksellinen työelämä” Hämeen ELY-keskuksen hankeblogi <https://tuottavajatuloksellinentyoelama.blogspot.com/2020/06/att-styra-sitt-egget-arbetsvalbefinnande.html>